

ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

Factors of Acceptance and Use of Digital Technology Effecting on the Financial Management of Elderly in Bangkok Metropolitan Region

ลัดดา สวานมะลิ¹, กนิษฐา ศรีเอนก²

Ladda Suanmali¹, Kanitha Srianeek²

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต^{1,2}

Business Computer, Faculty of Management Science, Suan Dusit University^{1,2}

ladda_sua@dusit.ac.th¹, kanitha_sri@dusit.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ และปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร จำนวน 400 ตัวอย่าง ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยแบ่งตามจังหวัดทั้ง 6 จังหวัด และการสุ่มแบบโควตา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วย ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.88) การวิเคราะห์การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ มีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (2) ความคาดหวังในความพยายาม (3) อิทธิพลของสังคม และ (4) สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน มีค่า R = 0.615 และค่า R-square = 0.378 เมื่อเรียงลำดับตัวแปรตามขนาดอิทธิพลทางบวกต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) อิทธิพลของสังคม และ (2) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการการเงิน, การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, อิทธิพลต่อการจัดการการเงิน, ผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to study the basic information of financial management of elderly and to study factors of acceptance and use of financial digital technology that affect the financial management of elderly in Bangkok metropolitan region. The samples consisted of 400 elderlies who used digital technology, selected through stratified random sampling method and quota sampling. The statistical analysis comprised mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The result found that the financial management of the elderly in

overall was found in agree level ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.88). The analysis of acceptance and use of financial digital technology that affects the financial management of the elderly used four variables that were statistically significant with $R = 0.615$ and $R\text{-square} = 0.378$. When sorting variables by the highest positive effect on the financial management of the elderly in descending order, were revealed social influence and performance expectations, respectively.

Keywords: Financial management, Acceptance and use of digital technology, Effecting on financial management, Elderly

บทนำ

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเมื่อการเกษียณอายุการทำงาน แรงงานที่จะมาทดแทนลดลง และมีผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้นและเป็นสัดส่วนใหญ่ของประชากรทั่วประเทศ ผู้สูงอายุไม่มีรายได้เนื่องจากต้องเกษียณจากการทำงานอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพเป็นภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลจัดสวัสดิการให้เหมาะสมและเพียงพอ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งงบประมาณของรัฐบาล รายได้ต่อหัวของประชากร ผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การออมและการลงทุน การจ้างงาน รวมทั้งผลกระทบต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านสุขภาพและด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญที่ต้องการการวางแผนอย่างเป็นระบบและเริ่มดำเนินการล่วงหน้า (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุไทยยังคงทำงานอยู่ประมาณ 4.4 ล้านคน คิดเป็นประมาณร้อยละ 37 ของแรงงานสูงอายุจากผู้สูงอายุทั้งหมด 12 ล้านคน ซึ่งมีอายุในช่วงอายุ 60-64 ปี ส่วนมากมีความสามารถในการทำงานต่อไปได้เนื่องจากยังมีสุขภาพและสมรรถนะด้านต่าง ๆ ที่น่าจะเอื้ออำนวยต่อการทำงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562)

การจัดการการเงินเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการเงินหรือรายได้ที่ได้มาและใช้เงินนั้นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในอนาคต ได้แก่ การรู้จักหารายได้ การใช้จ่ายอย่างประหยัด การรู้จักเก็บออม และการวางแผนลงทุน (สนทญา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์, 2556) การจัดการด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เกษียณเนื่องจากผู้สูงวัยมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับทรัพยากรทางการเงินที่จำกัด และงานด้านการจัดการทางการเงินที่ซับซ้อน เช่น การดูแลการชำระเงินประกันสุขภาพ และการบริหารจัดการหุ้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลถูกนำมาใช้ในการพัฒนาระบบการเงิน หรือที่เรียกว่า เทคโนโลยีทางการเงิน (Financial technology: FinTech) โดยเป็นการที่สถาบันการเงินได้นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เสริมในการให้บริการทางการเงินผ่านระบบออนไลน์ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา เช่น การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน โครงการภาครัฐ ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการเราชนะ เป็นต้น นอกจากนี้ระดับความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจทางการเงิน เช่น การออมเงิน การกักเงิน การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ เป็นต้น โดยความรู้เรื่องทางการเงินมักพบในกลุ่มผู้สูงวัย เยาวชน ผู้หญิง และผู้ด้อยทางการศึกษา ซึ่งความรู้เรื่องทางการเงินจะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาความรู้เรื่องทางการเงินให้กับประชาชนโดยการพัฒนาวัฒนธรรมการบริการทางการเงินด้วยเทคโนโลยีจึงเป็นส่วนสำคัญมาก (พรชัย ชุนหจินดา, 2560) กรอบกับช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศเตือนให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการหยาบจับและสัมผัสธนบัตรและเหรียญ เนื่องจากธนบัตรและเหรียญสามารถเป็นแหล่งแพร่เชื้อได้โดยงานวิจัยหลายเรื่องชี้ว่าไวรัสโควิด-19 จะอยู่บนผิวกระดาษได้นานถึง 5-9 วัน ส่งผลให้การใช้เงินสดลดลงและมีการใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลมากขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าววิถีชีวิตของผู้คนคงไม่เหมือนเดิมและจะต้องก้าวเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ (New normal) จากการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) เพื่อลดการสัมผัส (Contactless) มากขึ้น หนึ่งใน New normal ที่สังคมต้องเปลี่ยนไปเป็นสังคมไร้เงินสดรวมถึงการเข้ามาของสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีโอกาสเกิดได้เร็วขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการพัฒนาจนเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งการเป็นศูนย์บริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนทั้งการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด จนพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการค้าบริการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง จากข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงวัยของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 พบว่า กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงวัยสูงในอันดับต้น ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงวัยมากที่สุดอันดับ 1 และจังหวัดนนทบุรีมีจำนวนผู้สูงวัยมากที่สุดเป็นอันดับ 10 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือถือเป็นรายภาค พบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนผู้ใช้งานทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือสูงที่สุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินตามแนวคิดของทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (Unified theory of acceptance and use of technology หรือ UTAUT) (สิงหะ ฉวีสุข และ สุนันทา วงศ์จตุรภัทร, 2555) ปัจจัยและจุดบ่งชี้ที่มีระดับความสัมพันธ์โดยตรงต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยี สามารถจำแนกกลุ่มปัจจัยได้ 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (1) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (Performance expectancy) การที่ผู้ใช้งานรู้สึกว่าการเงินที่ใช้นั้นสามารถลดระยะเวลาในการทำงานและเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การรับรู้ว่าการเงินดิจิทัลด้านการเงินสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานได้จะทำให้ผู้ใช้งานเต็มใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงิน (2) ความคาดหวังในความพยายาม (Effort expectancy) ระดับการรับรู้ในความง่ายของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงิน การทำงานร่วมกันหรือสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายสะดวกไม่ซับซ้อน ไม่ต้องใช้ความพยายามมากในการใช้งาน (3) อิทธิพลทางสังคม (Social influence) อิทธิพลของบุคคลใกล้ชิดต่อการใช้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงิน เช่น คนในครอบครัว เพื่อน และชุมชน นอกจากนี้อิทธิพลทางสังคมยังหมายถึงอำนาจของหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกพฤติกรรมของผู้ใช้งานเทคโนโลยี การรับรู้ของแต่ละบุคคลว่ากลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลได้ให้ความคาดหวังหรือเชื่อว่าแต่ละบุคคลควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ และ (4) สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (Facilitating conditions) ความพร้อมขององค์การและทรัพยากรทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบซอฟต์แวร์เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินมีความปลอดภัยเหมาะสม ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่องค์การได้จัดเตรียมไว้เพื่อสนับสนุนการใช้งานของระบบเป้าหมาย ปัจจัยทางด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อของผู้ใช้งานเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่และส่งผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีในบริบทของเทคโนโลยีการทำงานร่วมกัน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยี การศึกษาปัญหาการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงวัย พบว่า ผู้สูงวัยมีความกังวลว่าจะทำความเสียหายเนื่องจากคอมพิวเตอร์มีราคาค่อนข้างสูง ถึงแม้ว่าจะกระตือรือร้นในการเรียนรู้เทคโนโลยีเป็นอย่างมากก็ตาม แต่เมื่อได้ทราบถึงความหนาทนทานของคอมพิวเตอร์ และรับรู้ถึงประโยชน์และความรื่นรมย์ของเทคโนโลยีแล้วผู้สูงวัยก็เปิดใจยอมรับเทคโนโลยีได้ไม่ยากนัก นอกจากนี้ยังพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสิ่งแวดล้อมและสถานที่ (Facilities) นั้น มีความสำคัญต่อการยอมรับและแนวโน้มการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นหากภาครัฐมีความประสงค์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการของชุมชนสร้างสรรค์ จึงไม่ควรละเลยกลุ่มผู้สูงวัย ที่มีสัดส่วนสูงขึ้นในอนาคต โดยประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประโยชน์ของเทคโนโลยีให้ผู้สูงวัยได้ทราบและดำเนินการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยี เช่น การสร้างห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ที่สะดวกในการเดินทางและเหมาะสมสำหรับผู้สูงวัยและเยาวชนในครอบครัว (กวีพงษ์ เลิศวัชรา และกาญจนาศักดิ์ จารูปาณ, 2555)

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลของภาครัฐมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตและการสื่อสารของคนในสังคมรวมทั้งผู้สูงอายุด้วย นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุมากขึ้น การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จะช่วยสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุต้องมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลทางออนไลน์มากขึ้นน้อยเพียงใด จะได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการป้องกันหรือเพิ่มมาตรการใด ๆ เพื่อเสริมภูมิคุ้มกันให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรู้เท่าทันภัยคุกคามจากสื่อออนไลน์ตามศักยภาพและความเหมาะสม (สุปราณี ศรีฉัตรวิภา, 2559) ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องตระหนักถึงการเรียนรู้การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเทคโนโลยีด้านการเงินของผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นใจ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิต และมีหลักประกัน การให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการจัดการการเงินเพื่อการบริหารจัดการการเงินทั้งการหารายได้ การใช้จ่ายอย่างประหยัด การรู้จักเก็บออม และการวางแผนลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลดีจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และก่อให้เกิดความมั่นคงด้านการเงิน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ ด้านการหารายได้ การใช้จ่าย การออม และการลงทุน นำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านการเงิน เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถมีความมั่นคงด้านการเงิน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ นำมาใช้ในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความรู้ความสามารถในการใช้และได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินให้ผู้สูงอายุให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและนำมาใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร จำนวน 1,732,875 คน จากข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในประเทศไทย อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือ แท็บเล็ต ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของประชากรผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นการกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ยอมให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จึงใช้สูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีความถี่จำนวนมากและต้องการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรซึ่งการคำนวณขนาดของตัวอย่างได้จากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของคอคแรน (W.G Cochran) จากการคำนวณได้จำนวนตัวอย่าง 385 คน โดยสำรวจแบบสอบถามที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างอีก 15 คน รวมทั้งหมด 400 คน และเพื่อให้ข้อมูลกระจายไปทุกจังหวัด คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัด จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดย

ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามจังหวัดทั้ง 6 จังหวัด โดยเริ่มจากการเลือกตัวอย่างตามพื้นที่และเทียบสัดส่วน เพื่อหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมและครอบคลุมจำนวนตัวอย่างที่ดีในแต่ละจังหวัด หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non probability sampling method) โดยใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) ได้ตัวอย่างจนกระทั่งครบ 400 คนตามขนาดสัดส่วนของผู้สูงอายุ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework) เพื่อแสวงหาคำตอบการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ และการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ศึกษา โดยแบบสอบถามประกอบด้วย แบบตรวจรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามมาตราการวัดของลิเคิร์ต (Likert's scale) เนื่องจากการจัดการการเงินของผู้สูงอายุเป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตามประสบการณ์ของผู้ตอบ และการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าผู้ตอบมีข้อมูลเพียงพอที่จะระบุทิศทางได้ จึงแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (4) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (3) เห็นด้วย (2) ไม่เห็นด้วย และ (1) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงอายุเนื่องจากเป็นการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงอายุ และในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้ตอบอาจมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะระบุทิศทางได้โดยมีตัวเลือกที่เป็นกลางที่เชื่อมต่อกับตัวเลือก จึงแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับการยอมรับ (5) มากที่สุด (4) มาก (3) ปานกลาง (2) น้อย และ (1) น้อยที่สุด ตามลำดับ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยได้นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมในด้านคำที่ใช้ (Wording) โดยประเมินความสอดคล้องของข้อความและตัวแปรที่ชี้วัด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลองใช้ พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้านการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ มีค่าเท่ากับ 0.949 และด้านการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงอายุ มีค่าเท่ากับ 0.951

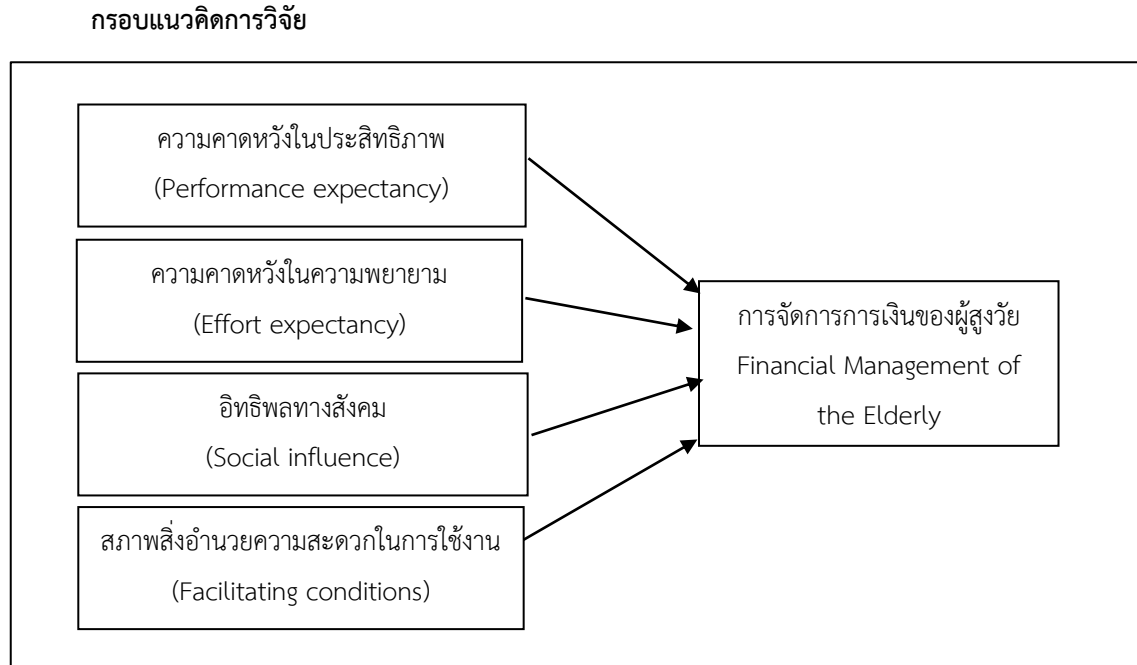
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของแต่ละชุมชนให้วันที่ชมรมผู้สูงอายุของแต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการตรวจสุขภาพ กิจกรรมงานบุญ หรือการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อดำเนินการในการแจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย แจกแบบสอบถามให้กับตัวอย่างด้วยตนเองและเป็นรายบุคคล จากนั้นคณะผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับไม่ครบถ้วนสมบูรณ์จะชี้แจงและให้ตัวอย่างตอบคำถามให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้วทีมงานได้ทำการตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดอีกครั้ง และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยมีจำนวนเล็กน้อยที่ขาดความสมบูรณ์ ทำให้ต้องคัดออก และทำการเก็บซ่อมให้ครบ จำนวน 400 ชุด ตามแผนการจัดเก็บข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม พบว่ามีความสมบูรณ์ครบ 400 ชุด จากนั้นนำมาลงรหัส (Coding) ตามที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ในการเลือกตัวแปรเข้าสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการจัดการการเงินของผู้สูงอายุซึ่งเป็นการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตามประสบการณ์ของผู้ตอบ พบว่า การจัดการการเงินของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วย ($\bar{x} = 267$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับเห็นด้วย จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับ ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านรายจ่าย ($\bar{x} = 2.90$, S.D. = 0.853) ด้านรายได้ ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = 0.797) ด้านการออม ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.864) และด้านการลงทุน ($\bar{x} = 2.23$, S.D. = 1.014) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการการเงินของผู้สูงอายุโดยรวม

การจัดการการเงินของผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านรายได้	2.86	.797	เห็นด้วย	2
2. ด้านรายจ่าย	2.90	.853	เห็นด้วย	1
3. ด้านการออม	2.71	.864	เห็นด้วย	3
4. ด้านการลงทุน	2.23	1.014	ไม่เห็นด้วย	4
การจัดการการเงินของผู้สูงอายุโดยรวม	2.67	.882	เห็นด้วย	

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

คณะผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบจำลองโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย โดยกำหนดตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PerEx) ความคาดหวังในความพยายาม (EffEx) อิทธิพลของสังคม (SoIn) และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก (FacCo) และมีตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการจัดการการเงินของผู้สูงวัย (FM) ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินกับการจัดการการเงินของผู้สูงวัย จำแนกเป็นรายด้าน

	FM	PerEx	EffEx	SoIn	FacCo
FM	1.00				
PerEx	.535**	1.00			
EffEx	.411**	.726**	1.00		
SoIn	.558**	.584**	.488**	1.00	
FacCo	.395**	.523**	.707**	.540**	1.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินกับการจัดการการเงินของผู้สูงวัย พบว่า ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและน้อย ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดการการเงินของผู้สูงวัย (FM) กับความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PerEx) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .535 และการจัดการการเงินของผู้สูงวัย (FM) กับอิทธิพลทางสังคม (SoIn) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .558 ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ได้แก่ การจัดการการเงินของผู้สูงวัย (FM) กับความคาดหวังในความพยายาม (EffEx) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .411 และการจัดการการเงินของผู้สูงวัย (FM) กับสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก (FacCo) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .395 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ไม่เกิน 0.8 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง สามารถทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ตัวแปรอิสระ	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	F
SoIn	.558	.312	.310	.50935	180.071*
SoIn, PerEx	.615	.378	.375	.48487	120.465*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย จากตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระที่ทดสอบแล้วว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ อิทธิพลของสังคม (SoCln) และความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PerEx) ตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ ตัวแปรอิทธิพลของสังคม (SoCln) สามารถพยากรณ์ได้ว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ 0.312 สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรการจัดการการเงินของผู้สูงวัยได้ร้อยละ 31.20 และเมื่อเพิ่มตัวแปรความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PerEx) เข้าไป ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.378 ทำให้ทราบว่าตัวแปรความคาดหวังในประสิทธิภาพสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรการจัดการการเงินของผู้สูงวัยได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว คือ ตัวแปรความคาดหวังในความพยายาม (EffEx) และตัวแปรสภาพสิ่งแวดล้อม (FacCo) ถูกตัดออกจากสมการ เนื่องจากไม่มีผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.843	.122		6.923	.000		
Socln	.295	.039	.373	7.646	.000	.659	1.518
PerEx	.241	.037	.317	6.497	.000	.659	1.518

R = .615 , R Square = .378 , Adjusted R Square = .375 , SEest = ± .484, F=120.465, sig=.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4 พบว่า อิทธิพลของสังคมและความคาดหวังในประสิทธิภาพมีผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาหน้าหนึ่งของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย พบว่า อิทธิพลของสังคม ($\beta = .373$) ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ($\beta = .317$) ตามลำดับ สามารถเขียนสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายการจัดการการเงินของผู้สูงวัยได้ตามสมการที่ (1) รายละเอียดดังนี้

$$FM = 0.843 + 0.241 (\text{PerEx}) + 0.295 (\text{SoCln}) + e_i \quad \dots\dots(1)$$

จากการทดสอบสมการที่ (1) เพื่อค้นหาการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย ด้วยค่าสถิติ t พบค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

1. ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PerEx) มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .05 โดยขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.241 หมายความว่า ถ้าความคาดหวังในประสิทธิภาพปรับตัวสูงขึ้นหนึ่งหน่วย โดยสมมติให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในสมการมีค่าคงที่ จะส่งผลให้การจัดการการเงินของผู้สูงวัยเพิ่มขึ้น 0.241 หน่วย
2. อิทธิพลของสังคม (SoCln) มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .05 โดยขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.295 หมายความว่า ถ้าอิทธิพลของสังคมปรับตัวสูงขึ้นหนึ่งหน่วย โดยสมมติให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในสมการมีค่าคงที่ จะส่งผลให้การจัดการการเงินของผู้สูงวัยเพิ่มขึ้น 0.295 หน่วย

จากตารางที่ 4 และสมการที่ (1) พบว่า ตัวแปรอิสระการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินตามค่าของอิทธิพลที่ส่งผลต่อความผันแปรของการจัดการการเงินของผู้สูงวัยทางบวก (Positive Effect) เมื่อตัวแปรปัจจัยดังกล่าวมีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับตัวแปรตามขนาดอิทธิพลทางบวกต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัยจากมากไปน้อย จะประกอบไปด้วย (1) อิทธิพลของสังคม และ (2) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการการเงินของผู้สูงวัยซึ่งเป็นการวัดระดับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตามประสบการณ์ของผู้สูงวัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงวัย โดยรวมอยู่ในระดับจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านรายจ่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านรายได้ ด้านการออม และด้านการลงทุนตามลำดับ จากผลการสำรวจประชากรสูงวัยในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ประมาณร้อยละ 40 ของผู้สูงวัยมีความเพียงพอของรายได้หรือมีรายได้เกินพอ กล่าวคือผู้สูงวัยบางคนมีความสามารถในการเลี้ยงดูตนเองได้ที่อยู่แล้ว และมีผู้สูงวัยร้อยละ 5.8 ที่มีรายได้เหลือเก็บ ผู้สูงวัยส่วนใหญ่ร้อยละ 74.6 มีการออม โดยผู้สูงวัยวัยต้น (60-69 ปี) มีการออมสูงกว่าวัยกลางและวัยปลาย แต่ก็มียุคผู้สูงวัยร้อยละ 25.4 ที่ไม่มีการออมเลย ด้านรายจ่าย ผู้สูงวัยแต่ละคนมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายไม่เท่ากัน ผู้สูงวัยที่ติดบ้านจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อนันทนาการไม่มากเท่ากับกลุ่มผู้สูงวัยติดเพื่อน ซึ่งค่าใช้จ่ายหลัก ๆ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มค่าใช้จ่ายประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ของใช้ภายในบ้าน เสื้อผ้า (2) กลุ่มค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่สาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต (3) กลุ่มค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง เช่น ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่าน้ำมัน ค่าทางด่วน (4) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เบี้ยประกัน การตรวจสุขภาพ (5) กลุ่มค่าใช้จ่ายเพื่อนันทนาการ เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว การสังสรรค์ โดยเกือบครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าใช้จ่ายประจำวันและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561)

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัย เมื่อเรียงลำดับตัวแปรตามขนาดอิทธิพลทางบวกต่อการจัดการการเงินของผู้สูงวัยจากมากไปน้อย จะประกอบไปด้วย (1) อิทธิพลของสังคม และ (2) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ตามลำดับ ดังงานวิจัยของ (กรณษา แสนละเอียด และคณะ 2560) ซึ่งพบว่า กลุ่มเบบี้บูมเมอร์จะให้ความสนใจในการซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์เนื่องจากเห็นโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ และ (Faruq, 2016) พบว่า อิทธิพลจากสังคม (Social influence) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการยอมรับการใช้งานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในจังหวัดภูเก็ต และงานวิจัยของ (ศุภิสรา คุณรัตน์, 2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงินแอปพลิเคชัน Mobile banking ของผู้ใช้บริการในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญของแอปพลิเคชัน Mobile banking ช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกประทับใจในการทำธุรกรรมทางการเงินอย่างรวดเร็วสามารถมีเวลาในการทำกิจกรรมอื่นในชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยมีบุคคลรอบข้างมีผลต่อการใช้อุปกรณ์แอปพลิเคชัน การเข้าถึงข้อมูลทางการเงินผ่านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสื่อผู้บริโภคและส่งผลกระทบต่อการบริหารการเงิน ใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชันสมาร์ตโฟนเพื่อการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลจากการใช้จ่ายที่หลากหลาย การนำเทคโนโลยีฟินเทคมาใช้งานนั้นจะช่วยลดการชำระเงินค่าธรรมเนียมและค่าปรับ แต่จะมีความแตกต่างกันในคนแต่ละรุ่น (Carlin et al., 2017) แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลทางสังคมส่งผลต่อการจัดการทางการเงินของผู้สูงวัย เนื่องจากการส่งเสริมสนับสนุนการใช้งานจากลูกหลานและคนในครอบครัว และการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินเริ่มส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมและด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพส่งผลต่อการจัดการทางการเงินของผู้สูงวัย เนื่องจากการใช้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินรวดเร็ว สามารถมีเวลาในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผู้สูงวัยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำธุรกรรมต่าง ๆ ทางการเงินที่ธนาคาร อีกทั้ง

ยังเพิ่มความสะดวกสบายและช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับ (Yu, 2012) ซึ่งพบว่า ความคาดหวังจากการใช้งาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับการใช้บัตรสมาร์ตการ์ดแทนการใช้เงินสดของผู้ประกอบการในย่านท่องเที่ยวของกรุงเทพฯ ประเทศไต้หวัน ในขณะที่ตัวแปรความคาดหวังในความพยายาม และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ อาจมีสาเหตุจากการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงิน ยังมีขั้นตอนในการทำงานที่ยุ่งยากและซับซ้อนในกลุ่มของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มที่มีการเข้าถึงอุปกรณ์สื่อสารน้อยกว่ากลุ่มช่วงวัยอื่น ๆ แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุ 55-65 ปี เป็นกลุ่มที่มีการเข้าถึงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า (Magsamen-Conrad et al., 2015) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป จะมีข้อจำกัดด้านความจำและสุขภาพที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำงานไอแพดมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยกว่า (Bronnick & Alvseike, 2012) ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงวัยเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลก่อนเกษียณอายุ ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงแนวทางการวางแผนพัฒนาศักยภาพของบุคคลเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินก่อนที่จะเกษียณอายุ

สรุปผล

สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับเป็นจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับเป็นจริงจำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับเป็นจริงน้อย จำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรายจ่าย ด้านรายได้ ด้านการออม และด้านการลงทุน นอกจากนี้การวิเคราะห์การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเงินของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินของผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) อิทธิพลของสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนอิทธิพลของบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้งานเทคโนโลยีด้านการเงินของผู้สูงอายุ เช่น คนในครอบครัว เพื่อน และ (2) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สูงอายุที่มีทัศนคติว่าเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้นั้นสามารถลดระยะเวลาในการทำงานและเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การรับรู้ว่าคุณสมบัติที่เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานได้จะทำให้ผู้ใช้งานเต็มใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้

เอกสารอ้างอิง

- กรณษา แสนละเอียด; และคณะ. (2560). การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในประเทศไทย. *Panyapiwat Journal*. 9(3): 3-15.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุประเทศไทย ปี 2560*. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2562, จาก <http://www.dop.go.th/th/known/1/125>.
- กวีพงษ์ เลิศวัชรา; และ กาญจนศักดิ์ จารุปาน. (2555). *รายงานวิจัยการศึกษาปัญหาการเรียนรู้อายุเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ*. วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. *สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*. 3(16): 1-19.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *โลกการเงินภายหลังไวรัสโควิด-19*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_11May2020.aspx
- พรชัย ชุนหจินดา. (2560). ฟินเทค (FinTech) เพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศไทย 4.0. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การศึกษาระดับสูงทางไกลเชิงนวัตกรรม*. 7(1): 1-23.

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2563, จาก <https://thaitgri.org/?p=38670>
- ศุภิสรา คุณรัตน์. (2561). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงินแอปพลิเคชัน Mobile Banking ของผู้ใช้บริการในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *คู่มือเงินทองต้องวางแผน ตอน เกษียณสบาย สไตล์วัยเก๋า*. กรุงเทพฯ: พรินท์ ซิตี.
- สนทยา เขมวิวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิวิรัตน์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *รายงานสรุปผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน 2558*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/Forms/AllItems.aspx>
- สิงหะ ฉวีสุข; และ สุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). *ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. KMITL Information Technology Journal (Jan-Jun 2012)*. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2562, จาก <http://journal.it.kmitl.ac.th>.
- สุปราณี ศรีฉัตรภิมุข. (2559). *กรอบแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของผู้ด้อยโอกาส ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี*. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ: กรุงเทพฯ.
- Bronnick, K., & Alvseike, H. (2012). Feasibility of the iPad as a hub for smart house technology in the elderly; effects of cognition, self-efficacy, and technology experience. *Journal of Mutidisciplinary Healthcare*, 5: 289-305.
- Carlin, B., Olafsson, A., & Pagel, M. (2017). *FinTech adoption across aenerations: financial fitness in the information age*. United States: National Bureau of Economic Research, Inc.
- Faruq, M.A. (2016). The moderating effect of technology awareness on the relationship between UTAUT constructs and behavioral intention to use technology. *Australian Journal of Business and Management Research*. 3: 14-23.
- Magsamen-Conrad, K., Dowd, J., Abuljadail, M., Alsulaiman, S., & Shareefi, A. (2015). Life-Span differences in the uses and gratifications of tablets: implications for older adults. *Computers in Human Behavior*. 52 (2015). 96-106.
- Yu, S. C. (2012). Older-users acceptance of smart card payment systems: an investigation of an old-street vendors. *Journal of Communications and Information Sciences* 3(3): 551-556.

Translated Thai References

- Bank of Thailand. (2020). *The financial world after the COVID-19 virus* [Online]. Retrieved August 10, 2020, from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_11May2020.aspx. (in Thai)
- Chaveesuk, S., & Vongjaturapat, S. (2012). Information technology acceptance theory. *KMITL Information Technology Journal (Jan-Jun 2012)*. Retrieved August 20, 2019, from <http://journal.it.kmitl.ac.th>. (in Thai)
- Chunhachinda, P. (2017). FinTech: Towards Thailand 4.0. *Electronic Journal of Open Distance Innovative Learning*. 7(1): 1-23.

- Department of Older Persons. (2019). *Statistics of elderly in Thailand, year 2017*. Retrieved September 5 2019, from <http://www.dop.go.th/th/know/1/125>. (in Thai)
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2018). *Situation of the Thai elderly 2018*. Retrieved January 26, 2020, from <https://thaitgri.org/?p=38670>. (in Thai)
- Khamwirat, S., & Khamwirat, D. (2013). *Factors affecting the personal financial management of personal in Rajamangala University of Technology in Bangkok area*. Rajamangala University of Technology, Bangkok. (in Thai)
- Khunrat, S. (2018). *Factors that influence the acceptance of mobile banking application in Bangkok*. Master of business administration, Finance and Banking, Faculty of business administration, Siam University. (in Thai)
- Lertwattana, K., & Charupan, K. (2012). *The study of technology learning problems of the elderly. Research report*. College of Innovation, Thammasat University. Bangkok. (in Thai)
- National Statistical Office. (2015). *Summary report: survey of the use of information and communication technology in the household 2015*. Retrieved August 10, 2020, from <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/Forms/AllItems.aspx> (in Thai)
- Prompak, C. (2013). Aging society in Thailand. *Academic office. The Secretariat of the senate*. 3(16): 1-19. (in Thai)
- Sanlaiad, K., Taweasuk, P.; & Sakrunpongskul, S. (2017). Technology acceptance affecting intention tendency on online shopping of baby boomers in Bangkok metropolitan. *Panyapivat Journal*. 9(3): 3-15. (in Thai)
- Srichattraphimuk, K. (2016). *Guidance framework for strategic planning improving the quality of life and learning of the disadvantaged in the technology convergence era*. Office of the National Broadcasting and Telecommunications Commission: Bangkok. (in Thai)
- Thailand Securities Institute, the Stock Exchange of Thailand. (2018). *Investment guide: happy retirement*. Bangkok: Print City. 36. (in Thai)